

akkor én nyerő leszek. Hát ezt alkalmazom azóta is. Nagyon szeretem, hogyha a könyveim nevét magam találom ki, melyik milyen.

■: *A József Attila-kötetnek mi a neve?*

▼: Unszimpatikus számomra az a magatartás, mikor valaki azt mondja, hogy a nyelv számára korlát. Menjen tanárnak vagy mit tudom én. Hát hogy lehet így? Nem tud írni, mert nem tudja magát kifejezni. Na, hát én nem tudtam megjegyezni a neveket, találjak ki valami kézzelfoghatót, színt, szagot, illatot, kössem össze vele, valamelyiknek csak az anyukája jut eszembe, van, akinek a csúnya nagymamája, van, akinek a lábszaga. De sikerült két-három nap alatt ezen a problémán túljutni. Ma, amikor a könyveimről névileg beszélnem kell, és ezek nem kerek nevek, nem, ezek akár szókapcsolatok vagy félmondatok, ezekkel társulok hozzájuk. Mindegyik kötet egy kerek egész, lezárt. Nem tudtam soha egyszerre két könyvön dolgozni. És nem is tudtam egyszerre soha két grafikán dolgozni. Egy probléma foglalkoztatott, hogy azt csináljam.

■: *Megismétlem, a József Attila-kötetet hogy nevezed, mi a neve? Vagy a Radnótinak? Merd kimondani, ha nincs is neve.*

▼: Nem nevük van. A szerzés, ahonnan valók. Ó, most lelkifurdák jönnek belém, mert van egy olyan József Attila-könyvem, egyszer művelődési házban dolgoztam, nem

vittem vissza a könyvtárba, és az a kedvenc József Attila-könyvem. Vékony, nagyon vékony. Bibliapapíron van. Nem vittem vissza éppen ezért. Tehát a szerzés helye például. Most példaképp: kértem Lacitól a szerkesztőségben, hogy adjon már *Egy város regényét*, mert mindig, minden évben odaadom valakinek. Ahhoz a könyvhöz például úgy kötődöm, nekem ez mániám, minden évben meg kell hallgatnom a hangoskönyvet is, vagy el kell olvasnom, vagy Kern András hangján meghallgatnom. Köszönhető neked is, hogy elkalauzoltál ilyen helyekre. De én ezeket a könyveket odaajándékozom, és akkor már nem is merek nekik nevet adni, olyan, mint a kismacskák, inkább nem nevezem el, mert lehet, három hónap múlva már eltűnik.

Elhangzott 2018. április 13-án, az Illyés Gyula Könyvesboltban.

A szöveget TÓTH HAJNAL átírata alapján SZŰCS LÁSZLÓ szerkesztette.

FARKAS ANTAL

Aki elszakítja és újraköti életünk fonalát*

In memoriam

Porsátorom lerontatik, és elmegy tőlem, mint a pásztor hajléka! Összehajtam, mint a takács, életemet; hiszen levágott a fonalról engem; reggeltől estig végzesz velem!

Ésaiás próféta könyve 38. fejezet 12. vers

Gyászoló család és gyülekezet, kedves barátaim! Egy imádságból olvastam fel részletet, melyet Ezékiás király írt, aki mert rég nem törődött magával, nagyon beteg lett. Egyszer aztán kénytelen észrevenni, hogy élete törékeny testéhez van kapcsolva.

Milyen végtelenül őszinte szavak ezek. Egy nagybeteg, halálának közelségét érző ember mi mást mondhatna, mint hogy az életének sátora elbontatik, mint azoké, akik nyájikat legeltetve csak rövid időre állítják fel, hiszen hamarosan továbbállnak. Életének vége van, mint egy kész, megszótt kendőnek, amit a takács összeteker, miután elvágja a fonalat. Egyszerű, de mégis megkapó hasonlatok! Ilyen az életünk.

Az imádkozó király kegyelmet kapott, mert ahol Isten cselekszik, ott semmi sem lehetetlen. Mert a rosszból is jó jöhet ki. Ezékiás király testi megépüléséről van itt szó, de ugyanilyen megrázóan szép az is, amikor egy lélek gyógyul meg. Amikor valaki megértette az életét.

Ésaiás az ő könyvében leginkább jövődöléseket, látomásokat, ítélethirdetéseket jegyzett fel, de e részben kivételesen a királyával kapcsolatos történeteket.

Felidézhetjük mi is az életünket, felidézhetjük Fábián Sándor orvos-költő életét is, aki Nagyszalontán egy ötgyermekes családnak a legidősebbjeként született, édesapja, az „Apuka” férfisزابó, Imre öccse úgyszintén költő. Orvosnak

FARKAS ANTAL költő, lelkipásztor (Érszakácsi, 1956). A kolozsvári Protestáns Teológiai Főiskolán végzett 1983-ban. Több vidéki gyülekezet után jelenleg a várad-velencei református egyházközség parókus lelkésze. Tagja volt az Ady Endre Irodalmi Körnek. Önálló kötete: *Ringen kívül ősz van* (Literátor, 1997).

tanul. Bányorvos Sarmaságon, üzemorvos Nagyváradon. Két házasságából fia, lánya születik. Közben versírásra adja fejét. Tíz kötete jelent meg. Méltatója, Szilágyi Domokos írja: „költői minőségében is letette az orvosi esküt.” Felidézhetjük bárkinek is az életét, de hogy kik vagyunk, igazából arról sokkal inkább az árulkodik, hogyan látjuk, értékeljük, hogyan éljük meg az életünket. Mert nem az fontos, hogy mi mit tudunk, hanem az, hogy mit tud rólunk az Isten.

Ahogy Nagyszalonta híres szülöttjének, Arany Jánosnak, úgy Fábián Sándornak is megvoltak a maga „őszikéi”, ezek az *Ars brevis vita idem*

* Elhangzott Nagyváradon, a költő temetésén, a Rulikowski temető Steinberger kápolnájában, 2018. június 20-án.

című kötetében jelentek meg. Ezekből mint mozaikkockák-ból próbáltam értelmezni Sándor lelkiéletét. Nagyon őszintének tűnnek, a sajátos „fábiáni” önkritikával, öniróniával fűszerezve. Ahogyan írja *Nem tudtam magam* című versében is: „*Verseim fölé írták a nevem. / Nem igaz, nem így hívnak. / Az a nevem, hogy éltem. / Bár ezt se írtátok le többé.*”

Valamit el kell áruljak: az Igét, melyet felolvastam Fábián Sándor koporsója mellett, nem véletlenszerűen választottam. Annát, Sándor földi társát, feleségét kérdeztem meg, tud-e egy olyan ígéről, mely közel állott Sándorhoz. S akkor ő az egyik versére gondolt, a *Csonka szonett* címűre, melyben ez az ésaiási igevers található. Idéznék belőle: „*...Hiszen levá-gott a fonalról engem...*” (*Ézsaiás könyve* 38,12). *...Mert nem min-denki aggkorban öreg. / Vannak hatvan-hetvenes vének. / S van, ki számlál majdnem száz évet / és új ruhát szövet! // Jaj, milyen gyarló ész az emberi! / Öregen fedezem fel Istent... / Hogy még pár évet kérjek itt lent?!*”

Visszatérve a bibliai történetből vett igeversre: Ezékiás meggyógyul. Másfél évtizedet kap még a földi létre. Még az árnyék is visszatért Akház napóráján tíz fokkal, jelezve, hogy ahol Isten működik, ott semmi sem lehetetlen. Pedig tudjuk, a napórát nem lehet visszaállítani. Most mégis csoda történik. Isten megmutatja, hogy fölötte áll mindennek.

Visszatérek az idézett Fábián-versszak egyik sorára: „*Hogy még pár évet kérjek itt lent?!*” Nem tudom, mikor írta Sándor e verset, de az bizonyos, hogy Isten ezékiási időajándékban részesítette.

Ezékiás, miután meggyógyul, imádságot ír. Furcsa, hogy valaki akkor döbben rá az élet értékére, amikor megérinti a mulandóság. Azt írja Fábián: „*mert romlott váz már a testem*” (*Csak gyűrődés*), de ebben a felismerésben van egy pozitív látásmód is, melyet egy másik versében így fogalmaz meg: „*Úr-alkotta lények is persze kopnak, / ám célja van – mivé lesz-nek – a pornak.*” (*Hamis értelem*).

Ezékiás király eljut odáig, hogy bűnvallást tesz. Fábián Sándor is ezt teszi, mikor e sorokat veti papírra: „*Hát őszintén, Istenem: az vagyok, / akit Te tudsz, az én-központú. / Én-sándor, én-világvég,... S most, hogy akarok / dalolni Hozzád, bizonynyal*

fals-torkú. / Nyitott Kék Ajtót még reméljek? / Csak rációm pusztítsd el, kérlek!” (*Áhítat nyitott Kék Ajtóra*) Nincs ezen semmi szégyellnivaló. Azon sem, ahogyan Sándor ír önma-gáról. Ezékiás királyról azt olvassuk e részben, hogy a falnak fordul és keservesen sír, mint egy kisgyerek. Ó, boldog könnyek! Mit mond Jézus a Hegyi Beszédben: „Boldogok, akik sírnak: mert ők megvigasztaltatnak.” (Máté evangéliuma 5,4)

Ezékiás király nemcsak sír, de imád-kozik is saját magáért. Ebben sincsen semmi kivetnivaló. Mert amikor a magunk ügyét Isten elé visszük, Ővele beszéljük meg, akkor épülünk a legjobban. Bár igaz, amit Pál apos-tol ír a Rómabeliekhez írott levél 8,26-ban: „Mert azt, amit kérnünk kell, amint kellene, nem tudjuk; de maga a Lélek esedezik miértettünk kimondhatatlan fohászzkodásokkal.”

Milyen más lenne a világ, ha egymás között nem rosszat szólnánk feleba-rátunkról, hanem ki-ki maga állna oda Isten elé, hogy Vele beszélje meg életének dolgait. Így többet törődhet-nénk egymással is. Mert bármennyi-re is volt a maga módján „különc” Fábián Sándor, bánatosan vetette papírra, kiírva fájdalmát: „*Karcsú let-tem önérzetemben. // Barát-bástya már nincs köröttem.*” (*Eszkimódi*).

Az ember földi életében az egyetlen igazán fontos dolog: dicsőíteni Istent. Hogy miért vagyunk, mi az értelme? A válasz: hogy eljussunk az Istent dicsőítő életre. Erre vagyunk teremt-ve. Kegyelemből van életünk, de ezt

el kell tudni fogadni. Van, akinek sikerül, van, akinek nem, és van, aki megáll félúton. Sándor is próbálkozott: „*Istenem, Jézusom, láss meg ott fent! / Nézd, topogok, keresek, / fényt csiholok, igaz, keveset, / nagy féléssel, rettegéssel, hidd el, / ám a régi-nél / több-gyertyás hittel.*” (*Csak egy irányba, Istenem?*) Aztán megrekedt. Vajon miért? Talán igaz lenne, amit a *Csonka szo-nett* utolsó versszakában így fogalmazott meg: „*Ravasz meg-térő, önzéssel teli. / Ez lennék? Ítéld Te, Teremtőm. / Légy a bírám, ne földi mentőm.*” Sándor a régi, nagy formátumú agyonolva-sott Bibliáját néhány évvel ezelőtt végleg letette. Eszünkbe juthat Adynak a *Hiszek hitetlenül Istenben* című verse. Hát hányféle hit van? Van hitetlen hit is? Pedig ott volt mellette Anna, aki nemcsak földi segítő társa, de lelki társa is akart lenni, s ezt tanácsolta: „*Nyiss Bibliát, ez a kiút!*” (*Lélek-röptetés*).

A felolvasott bibliai vers fejezetének a 19. versében azt olvas-suk: „Ki él, ki él, csak az dicsőít Téged, mint ma én!” Kétszer is mondja, hogy aki él, mert aki kettőzötten él, az dicsőíti Istent. Aki élete mögött egy másik életet is lát, egy másik arcot is, a Jézusét.

Sándor kórházba kerül. Este beviszik mentővel, de a lábán megy a kezelőbe. Éjfélre lebénel, elnémul, megnémul. A múlt hét szombatján, 16-án volt a 81. születésnapja. Másnap, vasárnap este hunyt el. Az őt látogató feleség, Anna beszélt hozzá, bizonyosságot tévén arról, hogy Jézus Krisztus érte is eljött, meghalt és feltámadott. A minden másra már érzéket-len haldokló költő, csodák csodája, a Jézus név hallatán félig kinyitotta a szemét, s aztán örökre lezárta.

Elfogadta Jézust vagy sem? Örök titok marad. Titok, de csak előttünk. Mert Isten előtt már nem, aki előtt – hitünk

reménysége szerint – ott van nem az orvos, nem a költő, csak úgy az ember, Fábián Sándor. S bár azt írta az *Isa, isa...* című versében: „*Krisztu-som, haj, haj, jól tudom, / hogy nem leszek a jobbdon*” – higgyük, hiszen erre jogosít fel a feltámadásban való hitünk, hogy Isten Jézusért kegyel-met gyakorol Fábián Sándorral is. Mert igaz bár, hogy Isten „levágta a fonalról”, de Jézus Krisztus újraköti azt az örök életre.

És még valami. Sarmasági bányadoktorkodásával kapcsolatosan idé-zem, amit Dmitrij Karamazov mond Dosztojevskij regényében: „De élek és a bányában minden csákányütés-nél és minden veritékcseppnél érezni fogom, hogy élek. És akkor mi elítél-tek, ott a föld alatt Szibéria aknáiba befalazva egy tragikus himnuszt fogunk énekelni Istenünknek a föld alól. Akinél van az öröm.”

Ez egy szabadulási élmény himnu-sza. Legyen számunkra is, A Holnap városa, Nagyvárad megfogyatkozott költői, írói, művészei számára – a még élők számára – jövendő napjainkat betöltő Istent dicsőítő himnus. Ámen